

Reguleringsforslag for fiske på laksebestandene i Finnmark og landet ellers i 2025

- **Bivdu¹**
- **Finnmark Sjølaksefiskeforening**
- **Sør-Varanger Sjølaksefiskerlag**

Sjølaksefiskeorganisasjonen i Finnmark har i forbindelse med statens reguleringsforslag v/ Miljødirektoratet, Trondheim, gjennomført lovpålagte konsultasjoner (jf. sameloven § 4 *Konsultasjoner*) den 24. og 29.01.2025.

Bakgrunnen for konsultasjonene var Vitenskapelig Råds rapport nr. 20 (2025) med påfølgende forslag om å stenge for sjølaksefiske etter atlantisk laks i Finnmark for 2025. Sjølaksefiskerne har verken i forarbeidene eller i den fremlagte rapporten med foreslåtte reguleringsforslag fått mulighet til å diskutere eller stilt faglige spørsmål til VRL. Mulighet til å stille faglige spørsmål til VRLs rapport ble heller ikke imøtekommen i de gjennomførte konsultasjonene med Miljødirektoratet.

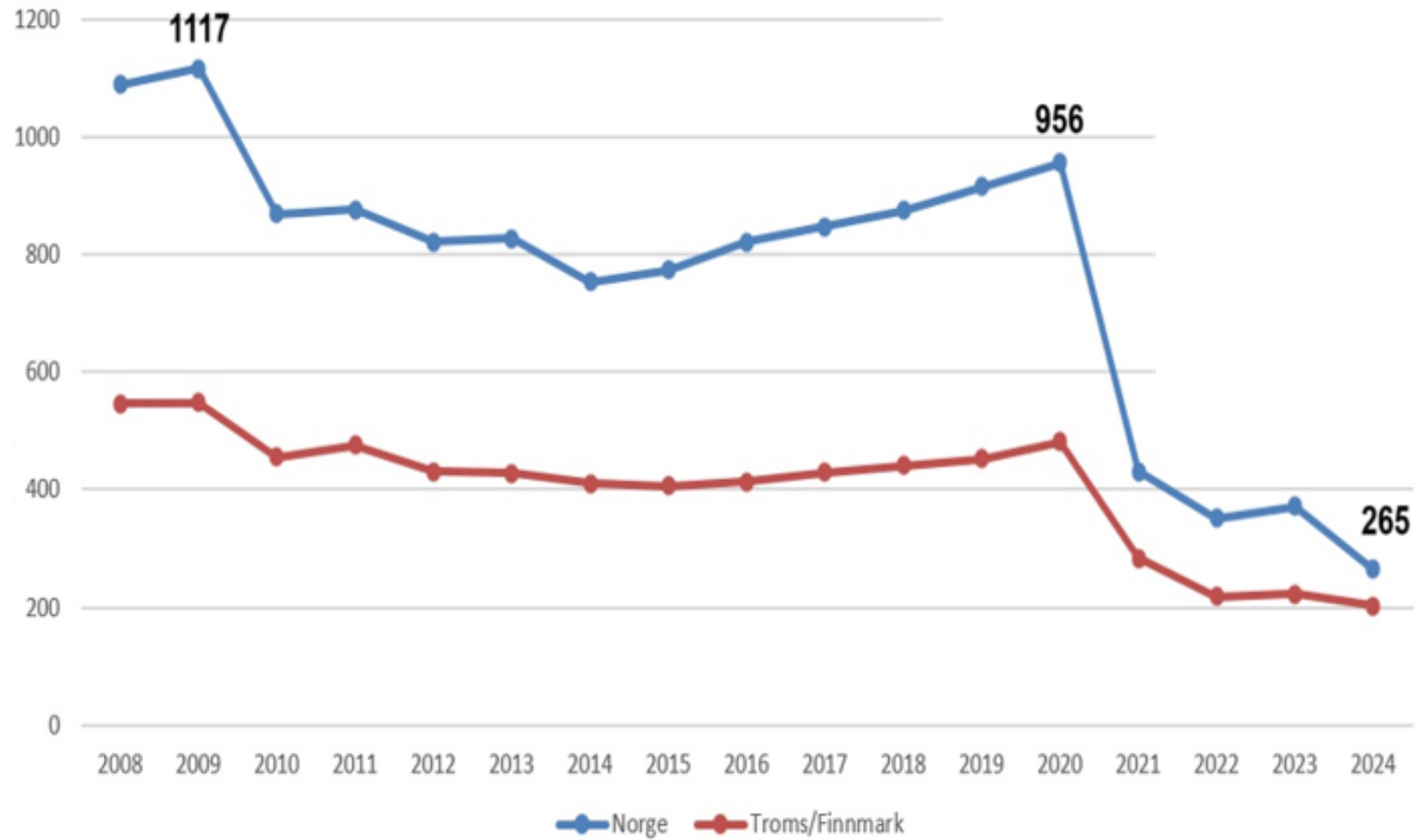
Vi savner at forvaltningen ser på helheten i både elv og sjø, slik at tiltak i sjø, følges opp med like tiltak i elv. Laksen vår er på rødlista, så hvorfor skal sjølaksefiske i nok en region nå stenge, og ikke i elv i samme utstrekning? Ved tidligere reguleringer har vi sett at myndighetene har redusert fisketider og sesong til ett minimum i sjølaksefiske i flertallet av landets 37 fjordregioner og sågar stengt 9 av 10 kystsoner. Og nå skal siste region stenges for sjølaksefiske, Finnmark. Endringer i fisketid og sesong over tid har bidratt til at antallet sjølaksefiskere er drastisk redusert, samtidig som mer av laksefiske flyttes fra sjø til elv. Det nytter ikke stenge hele landet for sjølaksefiske når elvefiske fortsetter.

Hovedpunkter i vårt reguleringsforslag:

- Sjølaksefiskerne vil gjennom sitt reguleringsforslag ivareta samisk fjord og kystkultur ved å tilrettelegge for sjølaksefiske i 2025.
- Sjølaksefiske vil bygge opp gytebestanden av atlantisk laks med ca 60 – 70 tonn i 2025 ved periodevis utsett av gytefisk (hunnfisk over 4 kg).
- Sjølaksefiskerne bidrar gjennom sitt sjølaksefiske å bedre gyteforhold i elvene for atlantisk laks ved å fiske om lag 600 000 kg stillehavslaks / pukkellaks som er omtrent dobbelt så mye som fanges i elvene i 2025.

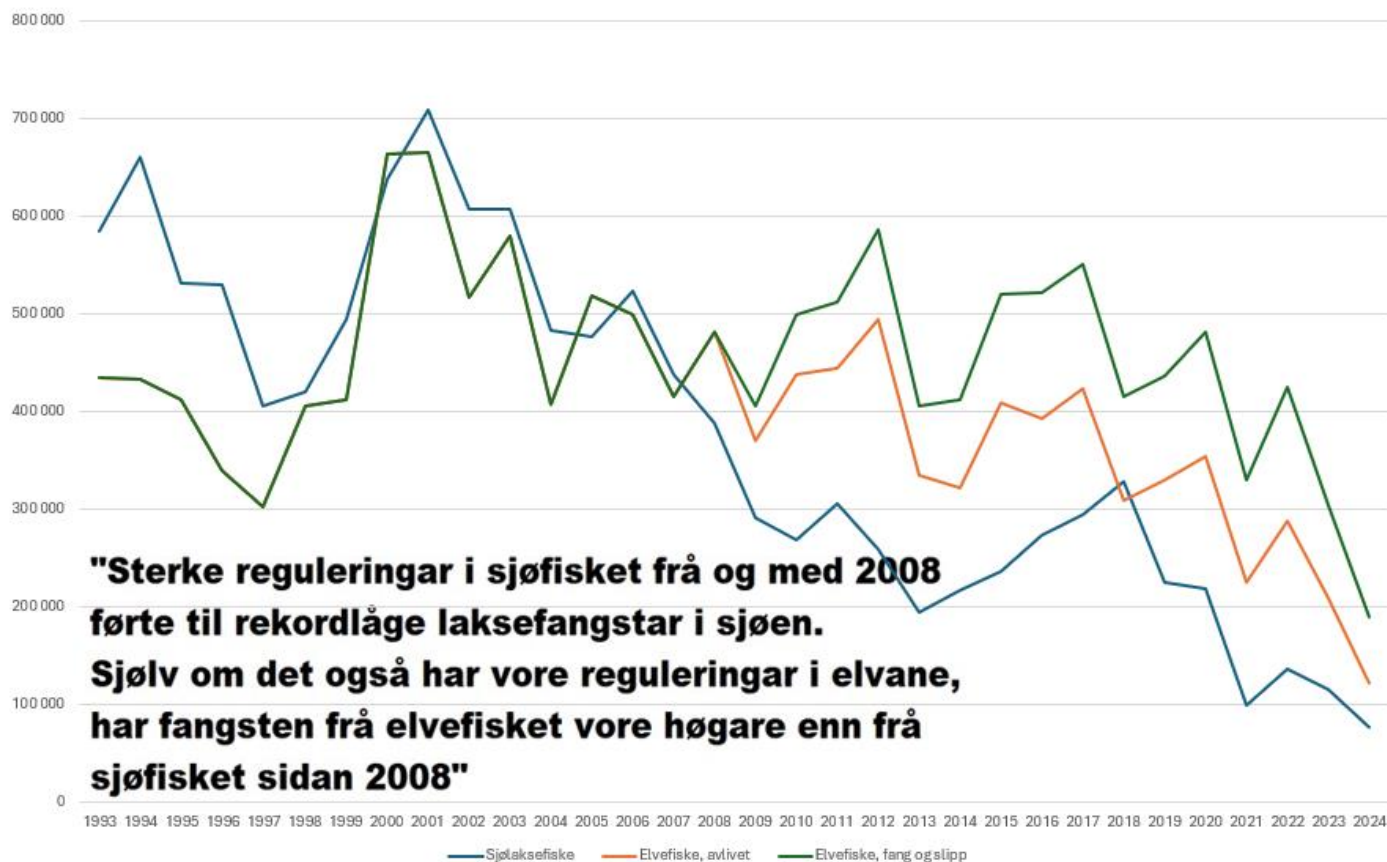
¹ Alfabetisk rekkefølge

Utvikling av sjølaksefiskere i Norge og Finnmark 2008-2024

Rapporter viser en total dødelighet på «fang-og-slipp» 10-17 % (NINA). Samtidig vet man at dødeligheten øker med økt temperatur i elva (les: klimaendringer). Det betyr at «fang- og slipp» representerer et skjult uttak og denne ressursen blir da ikke utnyttet som mat. Det er direkte uforsvarlig forvaltning å tillate gjenutsetting som fast praksis i manges øyne. Hvor ble det av føre-var-prinsippet her undres vi?

«Baglimit» og ulike kvoter i elv stopper jo ikke selve fisket når kvota er nådd? For de som praktiserer «fang- og slipp» så er disse kvotene ingen begrensning i sitt fiske. Fisketrykket fortsetter til august og september i mange elver. Laksefiske med «fang-og-slipp» i underholdningsøyemed er ikke matauk, dette er i strid med dyrevelferdsloven. Å fiske som leketøy og spenningsaktivitet er helt på tvers av lokalbefolkningens grunnoppfatning, og inngår ikke i våre tradisjonelle kultur- og høstingsmetoder.

Til grunn for felles forslag fra sjølaksefiskeorganisasjonene i Finnmark legger en vekt på å bevare atlantisk laks, opprettholde kultur og tradisjon samt beskatte stillehavslaks i sjøen og bruke denne til mat. Følgende hovedpunkter ligger til grunn for denne mållsettingen:

- Det er varslet store mengder pukkellaks i 2025 og det ville være direkte uforsvarlig å stoppe sjølaksefisket i området der vi vil få inn mest stillehavslaks. Vi har erfaring med arten her nordaust i 60 år. Naturmangfoldloven pålegger myndighetene å legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.
- Vi foreslår videre at i perioden det er mest stillehavslaks i fjordene så fiskes det med kilenot hele uka. I helgene (fredag-man) slippes atlantisk laks ut i sjøen igjen da kilenota er baseres på ruseprinsippet. Slik vil ikke totalbeskatninga i pukkellaksperioden være for stor. Samtidig kan stillehavslaksen brukes til mat i størst mulig grad, dette har også med matsikkerhet å gjøre. Dette vil være ett godt bidrag fra rettighetshaverne i sjølaksefisket å kunne bidra til å redusere mengden stillehavslaks, og samtidig ivareta atlantisk laks. Vår bifangst av stillehavslaks i sjølaksefiske har med vårt forslag et potensiale til å kunne ta opp **600 000 stillehavslaks i 2025**.
- Finnmarksloven peker på lokalbefolkningens fortrinn om ressursene er knappe. Vi må videre ivareta folkets rett til fiske etter atlantisk laks i sjø (jf. Innlandsfiskeoven (Lakseloven), SP. 27, ILO-konvensjonen 169. Vi ivaretar samtidig kyst og fjordkultur, samisk kultur, næring, språk og samfunn gjennom å ha adgang til å utøve fiske etter atlantisk laks (Jf. Naturmangfoldloven).
- Det må gjennomføres lik praksis i sjø og elv, der lokalbefolkningen er mer i fokus enn tilreisende og turister fra utlandet. Dette viktige prinsippet burde følges i hele landet. Byrdefordeling ved regulering mellom rettighetshavere og fritidsfiske etter laks i sjø- og elvefiske må etterleves. Og er det lite laks så må vi stenge både kysten, fjorden og de tilhørende elvene i hele fjordsystemet. *Forskning viser at feilvandring finner sted i elvene også, slik at det **også i elvene foregår fiske på blandede bestander i våre elver.***
- Vi legger også til rette - og tar tilbørlig hensyn - til en gradvis oppbygging av de enkelte laksebestandene som er truet noe som også er i tråd internasjonal rett og signalene fra Det Internasjonale Havforskningsråd (ICES). Dette krever imidlertid strengere regulering av fiske i våre elver. I områder der sjølaksefiske allerede er stengt (85% av landet) må også elver i fjordsystemet / området stenges. Dette vil gi ett stort positivt bidrag til våre laksebestander landet rundt.
- Fiske etter laks i elv forventer vi blir redusert på grunn av flere forhold. Lakselus, sykdommer, oppdrett og klimaendringer er nevnt. Vår lokale kunnskap forteller oss at også predatorer i næringskjeden fra egg til gyteklar laks bidrar sterkt til reduksjon av atlantisk laks.
- Intensivere forskning på atlantisk laks opphold, ernæring og vandring i havet?
- Ett siste bidrag er å legge til rett for lik fisketid og sesong i sjø og elv. Slik tar vi ned det samlede fisketrykket i landet og laksen får ro til å formere seg. Når sjølaksefisket stenger, stenges også fiske av atlantisk laks i vi elvene i samme region. I hvitfiskforvaltningen er det forbudt å fiske på gytetfeltene i gytetida.
- Vi ser også på mulighet til å forskyve fisketid i sjølaksefisket uten å kutte ned på den, da vi også skal opprettholde ett inntektsbringer fiske.

Tabell I. Forslag til fiskeområder og fisketider i sjølaksefisket i Finnmark.

Reguleringsforslag for fiske på laksebestandene i Finnmark og landet ellers i 2025 Fisketid med kilenot i Finnmark, omtrent samme fisketider for 2025 som i 2024

Forvaltningsregion	Beskrivelse: kommuner med avgrensinger	Fisketid for fiske etter anadrom laksefisk i 2024	Forslag bestemmelser for kilenotfiske i 2025
Fjordene i Vest-Finnmark	Hammerfest (innenfor fergeteie Akkarfjord-Kjerringholmen og øst for Storvikneset) og Alta	1.jun-15.jun: man kl. 18 - tors kl. 18, 16.jun-04.aug: man kl. 18 – fre kl. 18	1.jun-15.jun: man kl. 18 - tors kl. 18, 16.jun-04.aug: man kl. 18 – fre kl. 18
Porsangerfjorden	Porsanger	1.jun-21.jul: man kl. 18 - fre kl. 18	1.jun-21.jul: man kl. 18 - fre kl. 18
Karlebotn	Nesseby	8.jun-15.jun: kl. 18 - tors kl. 18, 16.jun-21.jul: man kl. 18 - fre kl. 18	8.jun-15.jun: kl. 18 - tors kl. 18, 16.jun-21.jul: man kl. 18 - fre kl. 18
Kjøfjord/Bøkfjord	Sør-Varanger (innenfor en linje mellom Bugøynes og Bøkfjord fyr)	1. jun.–15. jun. (man. kl. 18–tors. kl. 18). 16. jun.–21. jul. (man. kl. 18–fre. kl. 18).	1.jun-15.jun: man kl. 18 - tors kl. 18 16. jun-21. jul: man kl. 18-fre kl. 18
Jarfjorden	Sør-Varanger (innenfor en linje mellom nordligste nes utenfor Skarvskitfjellet og Pasviknakken)	1. jun.–15. jun. (man. kl. 18–tors. kl. 18). 16. jun.–21. jul. (man. kl. 18–fre. kl. 18).	1.jun-15.jun: man kl. 18 - tors kl. 18 16. jun-21. jul: man kl. 18-fre kl. 18
Kysten av Finnmark	Sør-Varanger, Vadsø, Vardø, Båtsfjord, Berlevåg, Gamvik, Lebesby, Nordkapp, Måsøy, Hammerfest, Hasvik, Loppa	8. jun.–15. jun. (man. kl. 18–tors. kl. 18). 16. jun.–21. jul. (man. kl. 18–fre. kl. 18). Stengt for fiske i følgende områder: Berlevåg, Gamvik, Lebesby (nord for en linje fra Veidgamneset til Vardnesodden) og Nordkapp (nord for en linje fra Hjellneset til Flatvika).	1.jun-15.jun: man kl. 18 - tors kl. 18 16. jun-23. jul: man kl. 18-fre kl. 18
Tanafjorden (Tana)	Indre del av Tanafjorden i Tana kommune, sør for en linje mellom Digermulen-odden på fjordens vestsida til Inder Gulgonnes på fjordens østre side.	Har vært stengt for fiske i perioden: år 2021 – 2024	Åpnes ikke

I oddetallsår fremover forventes det større og større mengder (innvandring) av stillehavslaks til Finnmark, Nord-Troms og områder lengre sør. Dette må vurderes i arbeidene med regler for neste 5 årsperiode (hovedforhandlinger) ved å åpne for ett kilenotfiske eller egne redskap.